

הסבא היה אומר: 'אם יש לך בטחון באמת אתה עשיר באמת, ואם רק אומרים עליך שיש לך בטחון, הרי אתה רק מי שאומרים עליו שהוא עשיר...'
(נר ליצהר - צהר ליוסף)

רבי יצחק רוכלין סיפר שבמלחמת העולם הראשונה נסע ברכבת עם קבוצת בחורים עם הרבי הסבא מנובהרדוק. בהגיעם לעיר בכמץ שבאוקראינה עלו חיילי הצבא האדום לביקורת. החיילים הורידו אותם מהרכבת וכלאו אותם באחד החדרים בתחנה. איימה עליהם סכנת מוות. באותם ימים חיי אדם היו שווים כקליפת שום. להרוג בן אדם היה דומה להסרת פקק. הבחורים נבהלו מאד, אבל הסבא לעג להם באומרו: "שוטים, וכי יש בכוחם של החיילים לעשות לכם מטוב ועד רע..."
כאשר ראה שדבריו לא הועילו כפי שצריך, פקד עליהם לערוך "בורסה-בירז'ע" בעניני בטחון. הבחורים הסתדרו זוגות זוגות והחלו להתווכח ביניהם בעניני בטחון בה' יתברך.
בשל הרעש והמהומה שהבחורים הקימו נזעקו אנשי המשטרה החשאית-הצ'קה למקום. הם נדהמו, הביטו בהם בתמהון עד שחשבו אותם למשוגעים וגירשו אותם בצעקות ובעיטות מתחנת הרכבת, כך ניצלו ממוות.
(גליון נוברהרדוק שם)

מתוך הספר החדש והמיוחד 'אמונה ובטחון מתורת מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל - אמרות הנהגות ומעשים' - כתב וליקט ידידי הרה"ג משה סחייק שליט"א רבי אהרן לייב היה אומר שרבי יוזל מנובהרדוק עבד על זה כל החיים שלו!

אם אדם בצרה או צריך ישועה וכדומה, אחד הדברים שיכולים לעזור ביותר - זה הבטחון השלם בהקב"ה! והמקור לכך הוא מהפסוק - "והבוטח בד' חסד יסובבנו" (תהלים ל"א), דהיינו מי שבטחונו בשלימות בהקב"ה, חסד יסובבנו - להצילו. ומהו אותו בטחון? שיתאמת אצלו - שהכל ביד ה'!

להבהיר מעט ענין הבטחון האמיתי שאליו יכול לזכות הבוטח בשלימות בהקב"ה נביא דוגמא:

תלמיד חכם שהיה צריך סכום כסף מסוים בא לטכס עצה. אחרי שרבי אהרן לייב הנחה אותו על ההשתדלות הנצרכת, אמר לו שיש עוד אופן:

אם האדם בוטח באמת, יכול דרך אותו בטחון לבקש את הכסף מבורא עולם. ולא רק זאת, אלא יכול לבקש שיביא לו את הכסף הנצרך אפילו על הרצפה הסמוכה למקום שהוא עומד, והמחיש לו זאת והצביע בידיו על המרצפת הסמוכה ואמר באידיש: "דא, דא, דא, דא - פה, פה, פה - וכך יהיה!!!"

השאיפה של האנשים ליותר מהצורך, שרוצים לחיות חיי מותרות, לא להסתפק במועט, גורמת ריחוק בין האדם לבוראו ומונעת ממנו לבטוח בה' - כי להכרח יש יותר אפשרות לבטוח בהקב"ה, ועל היותר מההכרח קשה לבטוח!

בשבת עם תלמידי המקורבים אמר שבזמננו למעשה לא מצוי ריכטיגע אמונה, ריכטיגע בטחון - אמונה ובטחון אמיתיים! שום דבר לא יעזור לנו לשקר ולרמות את עצמנו שזה אחרת..."

שאלוהו, מה המצוה המיוחדת לדור שלנו, שממנה ימשך לקיים כל התורה כולה? וענה: להתחזק מאד באמונה ובטחון בה' ולא בבשר ודם - בא חבקוק והעמידן על אחת "צדיק באמונתו יחיה".

"ויהי מקץ שנתים ימים" - "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו" זה יוסף, "ולא פנה אל רהבים" על ידי שאמר לשר המשקים "זכרתני והזכרתני נתווספו לו שתי שנים.

רואים אנו את גודל בטחונו של יוסף, עד שהקב"ה מיהר וענשו בעד דיבור אחד מיותר, כי הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה.

אין זה עונש, אלא ענין של מידה כנגד מידה! לו יוסף היה בוחר לעצמו דרך לא טבעית, היה זוכה להצלחה דומה, אך מכיון שבחר בדרך של השתדלות, נאלץ לחכות שנתיים עד לפתרון חלום פרעה. יוסף המשיך על עצמו מידה דומה של הנהגה והשגחה - בדרך שאדם רוצה מוליכין אותה. (תורת מהרי"ץ פר' מקץ)

בפרוס חנוכה התחילה בשיטות נוברהרדוק "תקופת הבטחון". תקופה שהיתה מיוחדת ללימוד והתעמקות בעניני בטחון והשגחה כמאמר הז"ל "הכל בידי שמים", שזהו יסוד גדול! (בסופה ובסערה)

רבי זלמן דבורץ היה מספר תמיד בהתפעלות על מידת הבטחון שהסבא מנובהרדוק היה מצטיין בה. את מידת הבטחון דאג להחזיר בלב תלמידיו למען לא ילכו אחר ההבל וירכשו חיי נצה:

פעם הסבא מנובהרדוק הציע להם לייסד ישיבה בעיר אסטרן והבטיח שכל בחור יקבל שלושים וחמישה רובל לשבוע, היה זה סכום גדול. הבחורים חשבו לתומם שהסבא אירגן שם איזה ועד שיתמוך בישיבה. אולם בבואם לעיר נוכחו לדעת שאין שום ועד ולא איש שיעזור להם...

מיד נכנסו לבית הכנסת והתיישבו ללמוד שם בשקידה. כשהגיע זמן האוכל כמה בעלי בתים הזמינו את הבחורים לבתיהם לאכול. אף שפתרון זה היה זמני, הבחורים בטחו בה' שבדאי ימציא את הנחוץ להם והמשיכו ללמוד בהתמדה עצומה ולא עלה על דעתם לעזוב.

באחד הימים נפטר אחד מעשירי אסטרן שהיה בא לבית הכנסת רק בימים נוראים. הביאו את ארון הנפטר לרחבת בית הכנסת. בהלווית השתתפו חבריו ומכיריו עשירי העיר. בבואם לבית הכנסת שבדרך כלל הופיעו בו רק בחגים ובימים הנוראים הופתעו לראות בו קיבוץ גדול של בחורים שלומדים בהתמדה. כשהתברר להם שפתחו כאן ישיבה, קבעו אסיפה, בה החליטו שכל בחור יקבל קצבה שלושים וחמישה רובל לשבוע. היה זה בדיוק הסכום שהסבא הבטיח - והיה הדבר לפלא!

(גליון מיוחד לציון תשעים שנה לפטירת הסבא מנובהרדוק, שנת תש"ע - הרב ב. הלחמי)

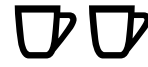
הסבא מנובהרדוק חידש פירוש קיצוני למידת הבטחון, שהיא יסוד בבנין נפשו של היהודי ושלא כמעט את הצורך בהשתדלות.

הוא המשיך זאת לאדם שיורד אל הים ללמוד שחיה, אך מרוב פחדו הוא מותיר את ידו מחוץ למים, שאם יתחיל להטבע תציל אותו ידו... והרי בדרך זו לעולם לא ילמד לשחות, אלא עליו להכנס עם שני ידיו ורגליו למעמקי הים הסוער, לשחות כראוי.

תלמידיו שאלוהו, האם יוכל כל העולם להתקיים בצורה זו. הסבא השיב כדרכו: משל לסנדלר שאמר אשריני שבחרתי במלאכת הסנדלרות! אילו הייתי חלילה נעשה חייט הייתי גווע ברעב, שהרי עשרים שנה יושב אני בחנותי ומעולם לא בא אלי איש לבקש שאתפור לו חליפה.

אמר הסבא: כולנו סנדלרים ובמקצוע זה עלינו לעבוד בעל כורחנו, אחרת נגווע ברעב. אבל אם היינו פיקחים ובחורים מלכתחילה את הבטחון ל'פרנסה' שלנו, יכולנו לשבת בחיבוק ידים ולחכות בשלווה עד שימטירו לנו לחם מן השמים! (שם)

בשיחה בענין בטחון, זיבר רבי אהרן לייב בשבח האברכים העומדים בנסיון הפרנסה, וכשאמרו לו שהרבה לומדים ממנו בתור דוגמא לבטחון, אמר: "איך אני אוכל להוכיח להם, אני לא ראייה, מה אני יכול לדבר, וכי כמה אוכל אני צריך..." אמרו לו: 'אכן כן עכשיו, אבל בתקופות קודמות...' ענה: "אז חיו באופן אחר, אז לא היה ולא הייתי צריך, אם היה עוף לשבת היה, אם לא היה אז לא, אז אין עוף בשבת, לא עשו מזה ענין, מה שהיה היה, מה שלא היה לא היה!" (שם)

"ויהי רעב בכל הארצות." (מ"א נ"ד)

סיפר מרן הרב שטיינמן: בילדותו, לא ידעו מהו חלב. אחרי מלחמת העולם הראשונה, ילדים שנולדו וגדלו בתוך המלחמה שנמשכה כמה שנים ראו פעם ראשונה חלב - לא ידעו מה זה הדבר הלבן הזה - כל תקופת המלחמה לא היה חלב. כך סיפר פעמים רבות שנים רבות בלי לפרט יותר.

התברר שסיפר על עצמו - בחורף תשע"ד, באחת הפעמים שהגישו לפניו לשתות חלב אמר שהיום פשוט לכל שהדבר שיש בכוס זו הוא חלב, כל אחד יודע מה זה חלב, אבל כשהייתי בגיל ארבע חמש והביאו לפני חלב אמרתי 'מה זה הלבן הזה...'

ועוד סיפר רבי אהרן לייב, שבתקופה אחרי המלחמה, כאשר כבר היה חלב, בעיר וורשה בה העוני היה גדול, היו אנשים שמרוב עוניים, אם קרה ונשפך להם חלב על הרצפה ואפילו אם זה היה ברחוב היו משתטחים ומלקקים אותו מאבני הרצפה!!!

תפוז מתנה חשובה - גם אחר כך כשהיה יותר הרווחה, פרי התפוז היה דבר יקר המציאות - כשהיו באים לבקר חולה היו נותנים לו דבר חשוב, תפוז. (שם)

כמה שנות רעב נגזרו בחלום פרעה?

התנבא יחזקאל "ונתתי את ארץ מצרים לחרבות... לא תעבר בה רגל אדם ורגל בהמה לא תעבר בה ולא תשב ארבעים שנה". (כ"ט י"א) ארבעים ושנים שני רעב נגזרו בחלום פרעה, כנגד שלש פעמים שנכתב החלום. ולא היה להם אלא שנתיים רעב, שהרי כשירד יעקב למצרים הרעב פסק... ארבעים שנה נפרעו להם עכשיו! (רש"י שם)

גם ברעב נורא לא הסכים לאכול מאכלי טריפה!

רבי יצחק אהרן רוזנבלום היה במלחמת העולם השנייה במחנה עבודה בהונגריה. על אף הרעב, החולשה ועבודת הפרך שהעבירו אותם לא הסכים להתגאל במאכלות אסורים. אביו הבריה לו מכתב עטוף בסיגריה שמורה ההוראה של עיירתם ציווה עליו לאכול את האוכל במחנה, זה פיקוח נפש, אתה חייב לאכול. אך רבי יצחק לא אכל. לימים אמר, שזו היתה הפעם היחידה שהוא לא שמע בקול אביו! היתה זו מסירות נפש עצומה.

פעם עבר עם חבר בכפר סמוך למחנה. ראו בית בקצה הכפר עם מזוזה. הבינו שמתגוררים בו יהודים. נכנסו, בעל הבית שמח לקראתם, ובראותו את מצבם הושיבם לאכול. מאז, מדי שבת הם היו מתחמקים משומרי המחנה ואוכלים אצלו סעודת שבת. ערב שבת אחד היה מסדר במחנה ולא יכלו ללכת לכפר. כשסיימו היה מאוחר בלילה. החבר אמר שהיהודי כבר ישן, ואין מה ללכת. אך רבי יצחק לא ויתר ואמר: 'בוא נלך, לכבוד שבת'. כשהגיעו ראו שהבית חשוך, אכן על מפתן הדלת היו מונחים יין לקידוש, לחמניות ואוכל לשבת - כשיש מסירות נפש ה' עוזר!

על מצבתו נחקק: 'מסר נפשו לבלתי התגאל במאכלות אסורות'. רבי יצחק אהרן הוא אבי ידיד, הדרשן הנפלא, מתק שפתיים הרה"ג רבי ברוך רוזנבלום שליט"א

נפלא למתבונן - גם בגיל תשעים ושלוש היה רבי יצחק אהרן רוזנבלום לומד בלהט. הולך לשמוע שיעורים מדי יום, והיה מציין שהוא נשאר ער בשיעור... וזוכר את לימודיו! היה אומר: "זה בגלל ששמרתי על עצמי ולא אכלתי מאכלות אסורות!" ("נר לשולחן שבת")

חידה:

"ויהי כבוא אברם מצרימה" (י"ב י"ד), היכן ומתי אברהם אבינו ירד שוב למצרים - בפרשת השבוע?...

בחתונת יוסף ואסנת! כפי שהבאנו בעלונים הקודמים (חיי שרה ותולדות) שהאבות באים מעולם האמת לנישואי צאצאיהם. ומובא בפרשה (מ"א מ"ה) שיוסף נשא לאישה את אסנת. ("נר לשולחן שבת")

שתי תוספות מאד חשובות בענין זה:

1. **האבות והאמהות באים לשמחות ילדיהם מגן עדן רק אם...**

ובתנאי קודם למעשה, צריך לשתף בשמחתו להקב"ה יתברך שמו ויתעלה, דהיינו, שיהנו מהסעודה שעשה תלמידי חכמים ועניים ואביונים, ואז מוציא הקב"ה אביו ואמו מגן עדן שהם שותפים עם הקב"ה באדם, והוא כדי שיראו גם הם בשמחת בניהם בעולם הזה! ("יסוד וורשה העבודה" שער הכולל פ' ט"ו)

2. נשאל הגה"ח רבי יוסף ליברמן, מח"ס "משנת יוסף", כמה זמן הם ההורים נשארים בחתונה... והשיב: "הכל תלוי בקדושה של החתונה!" ("נר לשולחן שבת" מהרה"ח ר' עקיבא רוקובסקי)

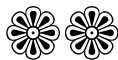
"שבע פרות אחרות עולות אחריהן דלות- כחושות - ורעות." (מ"א י"ט) **דלות זה רע? לא תמיד...**

בשירה - "עכבר מה אומר? ארומך ה' כי דליתני עלי". אאמו"ר אמר ביאור נפלא מה שייכות פסוק זה לעכבר. גירסה זו נמצאת בספר "בית אלקים" למבי"ט. עכבר אומר אע"פ שדליתנו, שאני סובל צער מן החתולים שרודפים אחרי להורגני, עם כל זה - לא שמחת אויבי לי - החתול לא תופס אותי, שאני מוצא מקלט בחורי הבית.

הנה למייל 'דליתני' יש שתי משמעויות: האחת, לטובה, מלשון רוממני. פירוש שני, לרעה, דל ואביון, מלשון 'מדוע אתה ככה דל', אצל אמנון, וכן בחלום פרעה 'דלות ורעות'.

וזה אומר העכבר, הוא משבח את הקב"ה שברא אותו קטן, עם יכולת להתכווץ, שיכול להכנס דרך חורים קטנים, אותם חורים שהחתול אויבו לא יכול להכנס אליהם.

בתחילה, החתול שמח כשרודף אחריו, שרואה שאין לו לעכבר להיכן להמלט, אך בסוף פקעה שמחתו כאשר העכבר נכנס לחור ונמלט. נמצא שהדלות שבדרך כלל חושבים זאת לחסרון וגריעות, העכבר רואה זאת לחסד מאת ה' יתברך! ("חיי יעקב")

"ויאמר אליהם מרגלים אתם." (מ"ב ט"ז) כתב מוה"ר שמואל הולנדר: שמעתי מהגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור, ששאל אותו פעם כומר, היתכן שיוסף יאמר כזאת?! והשיב לו, כי ראשי תיבות מרגלים הוא: 'מן רחל גנבתם לישמעאל יוסף מכרתם!' (ספר מהרש"ם הכהן מקץ ועיין בספר "גן רוחי": מזרע רחל גנבתם לאוהרת לישמעאלים מכרתם)

לכבוד חנוכה ולכל השנה - ניצוצות בעניני "על הניסים"

מתי אדם חייב להפסיק להתפלל באמצע שמונה עשרה? שכח לומר על הניסים וסבר שצריך לחזור ולהתפלל והתחיל שוב שמונה עשרה, יפסיק אפילו באמצע ברכה. (שע"ת תרפ"ב א')

מתי לא ראוי להתפלל מנחה קצרה? בחנוכה, שהרי מפסיד בכך אמירת על הניסים בחזרת הש"ץ, שיש בזה משום פרסום הנס. (הגאון רבי אהרן קוטלר - "מועדים וזמנים" ח' ו')

פעמיים על הניסים... במקרה שטעה וסבר שצריך לומר על הניסים לפני רצה כמו יעלה ויבוא, אין זה הפסק ויחזור לאומרה שנית במקומו. (שו"ת "חיים שאלי" א' ע"ה ג')

ונסיים בחידה הכי מתאימה: מתי אנו אומרים בכל השנה על הניסים...? בתפילת מודים "ועל ניסך שבכל יום עמנו!"